

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 16 april 1939 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner att utgå dels från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dels ock av affärsdrivande verks medel.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande proposition och motioner.

A. Anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I. Försvarsdepartementet.

1:o.

Indelte korpralen vid Västerbottens regemente, furiren Edvard Appelfäldt. I en den 10 mars 1939 dagtecknad proposition nr 194 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att indelte korpralen vid Västerbottens regemente, furiren Edvard Appelfäldt må från och med månaden näst efter den, varunder hans tjänstgöring vid regementet upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Appelfäldt är född den 9 september 1874 och således 64 år gammal;
att han innehaft fast anställning vid armén under tiden 1 maj 1894—30 april 1898;

att han anställts såsom indelt soldat vid Västerbottens regemente den 11 februari 1899 samt befordrats till korpral vid regementet den 9 oktober 1901 och till furir i regementet den 4 februari 1922;

att han under tiden december 1911—augusti 1919 varit antagen i tillfälligt arbete vid statens järnvägar;

att han under åren 1920—1938 varit inkallad till ständig tjänstgöring vid regementet, senast i egenskap av biträde åt förrådsvaktmästare å huvudförrådet, under en tid av sammanlagt något över 15 år, därvid frånräknats den tid av omkring 30 dagar årligen, varunder han fullgjort honom såsom indelt soldat åliggande repetitionsövningar;

att Appelfältdts avlöning under de senaste fem åren uppgått till i medeltal omkring 1,200 kronor för år förutom dyrtidstillägg och naturaförmåner;

samt att Appelfäldt är ägare av en fastighet, taxeringsvärderad till 2,500 kronor, och ett kapital av 1,400 kronor.

Enär Appelfäldt före uppnådda 60 levnadsår icke varit under en tid av sammanlagt minst 15 år inkallad till ständig tjänstgöring, är han ej berättigad till pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, jämförd med kungörelsen den 18 juni 1937 (nr 449) angående tillämpning å viss indelt personal vid armén av förstnämnda kungörelse.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

2:o.

Förra maskintvätterskan vid Norrlands artilleriregemente Anna Edit Barbara Petterson. Under punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra maskintvätterskan vid Norrlands artilleriregementes tvättinrättning Anna Edit Barbara Petterson må, räknat från och med den 1 januari 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor, under villkor dock att hon frånträder den rätt till uppskjuten livränta, som enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare kan tillkomma henne.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Petterson är född den 4 december 1882 och således 56 år gammal;

att hon varit anställd i statens tjänst som maskintvätterska vid Norrlands artilleriregementes tvättinrättning under tiden från och med den 1 maj 1924 till och med den 31 mars 1936, eller sammanlagt 11 år 11 månader, och därunder haft en arbetstid av 48 timmar i veckan;

att hennes avlöningsförmåner uppgått till omkring 1,720 kronor för år;

att hon från och med den 1 april 1936 till följd av sjukdom — lungtu-

berkulos — entledigats från sin anställning, vilket entledigande grundats på intyg av vederbörande regementsläkare, dagtecknat den 9 januari 1936 och av innehåll, bland annat, att Petterson med till visshet gränsande sannolikhet icke bleve återställd från sin sjukdom före den 1 juli 1936, att ytterligare minst sex månaders sjukledighet räknat från och med sistnämnda dag syntes för Petterson bliva erforderlig, samt att Petterson, såvitt vid intygets utfärdande kunde bedömas, icke kunde anses för framtiden komma att bliva oförmögen att på tillfredsställande sätt utföra henne åliggande arbete men att — under hänsynstagande till de tänkbara risker, för vilka såväl hon själv som medpersonalen och möjligen också truppen kunde komma att utsättas — det icke syntes tillrådligt, att hon i fortsättningen finge fullgöra sitt arbete vid tvättinrättningen;

att Petterson enligt år 1938 utfärdat läkarintyg lider av allmän svaghet på grund av lungtuberkulos och att hennes arbetsförmåga i anledning härav är i väsentlig grad nedsatt;

att Petterson, som från och med den 1 januari 1935 varit underkastad tjänstepensionsreglementet för arbetare, på grund av de i detta reglemente innefattade bestämmelserna om viss reduktion av anställningstid före reglementets ikraftträdande äger att av förenämnda tjänstetid om 11 år 11 månader såsom tjänstår för pension tillgodoräkna allenast 9 år 9 månader 12 dagar;

att statens pensionsanstalt i anledning av en av Petterson gjord ansökning om sjukpension förklarar sig, när Petterson icke kunde räkna minst 10 tjänstår för pension, jämlikt 7 § c) tjänstepensionsreglementet för arbetare förhindrad tilldela henne någon pension;

att Petterson däremot enligt nämnda reglemente är tillförsäkrad rätt till uppskjuten livränta till belopp av omkring 200 kronor för år, utgående från och med månaden näst efter den, varunder Petterson uppnår 63 års ålder;

samt att Petterson, efter det hon entledigats från anställningen vid Norrlands artilleriregemente, på grund av sin nedsatta arbetsförmåga icke kunnat vinna förnyad anställning och, när hon saknar egna tillgångar, numera är för sitt uppehälle hänvisad till understöd av fattigvården.

Föredragande *departementschefen* har anfört:

Petterson hade på grund av lungtuberkulos och därmed förenad smittorisk entledigats från sin anställning kort innan hon uppnått sådan tjänst-ålder, att statens pensionsanstalt kunnat tillerkänna henne sjukpension enligt bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare. Med hänsyn till omständigheterna i samband med entledigandet ävensom vad i ärendet blivit upplyst rörande Pettersons nuvarande hälsotillstånd och försörjningsmöjligheter ansåge departementschefen emellertid billigheten bjuda, att Petterson — med frånträdande av henne tillkommande rätt att efter uppnådd ålder av 63 år uppbära uppskjuten livränta — redan nu finge komma i åtnjutande av understöd av statsmedel i form av pension.

Pensionsbeloppet syntes skäligen böra bestämmas till ett belopp av 504 kronor för år, att utgå från och med ingången av innevarande år. Departementschefen ville härvid till jämförelse framhålla, att Petterson skulle hava varit författningsenligt berättigad till sjukpension till belopp av 600

kronor för år, om hon fått kvarstå i tjänst den korta tid av knappt tre månader, varmed hennes för pension beräkneliga tjänstetid understege för sjukpension erforderliga tio tjänstår.

Utskottet. Med hänsyn till vad departementschefen anfört till stöd för det föreliggande förslaget, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till detsamma.

Utskottet hemställer således,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

II. Socialdepartementet.

3:o.

F. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm. I en den 10 mars 1939 dagtecknad proposition nr 194 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 3 föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm må, räknat från och med den 1 januari 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,536 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Tamm är född den 26 maj 1867 och således nära 72 år gammal;

att han efter avlagd juris utriusque kandidatexamen antogs till extra ordinarie notarie i Svea hovrätt den 29 september 1891;

att han under tiden 1 oktober 1891—20 juli 1895 tjänstgjorde i domsaga och därunder förrättade fem lagtima ting om tillhopa 20 rättegångsdagar och förvaltade domarämbete under 88 dagar;

att han under vissa perioder av nyssnämnda tid, då han icke var sysselsatt med arbete i domsagan, tjänstgjorde i Stockholm dels i Svea hovrätt och dels — efter den 9 mars 1893 — jämväl i finansdepartementet, i vilka verk han efter avslutad tingstjänstgöring den 20 juli 1895 stadigvarande tjänstgjorde intill den 1 april 1899;

att han under sin tjänstgöring i finansdepartementet innehade förordnande såsom registrator under 1 månad och såsom kanslisekreterare under 1½ månad;

att han vid 1896 och 1897 års riksdagar tjänstgjorde i statsutskottet, förstnämnda år såsom kanslist och sistnämnda år såsom notarie;

att han, som sedan den 8 juni 1896 varit extra tjänsteman vid överståthållarämbetets avdelning för polisärenden, under tiden 1 april 1899—4 februari 1918 innehade befattningar i Stockholms stads tjänst såsom andre polisintendent, förste polisintendent och polismästare, till vilka befattning-

ar han av Kungl. Maj:t förordnats respektive den 24 mars 1899, den 23 januari 1903 och den 23 juli 1908;

att Tamm, efter att under tiden 21 juli—5 augusti 1917 och 1 november 1917—4 februari 1918 hava på förordnande uppehållit befattningen såsom underståthållare i Stockholm, den 5 februari 1918 av Kungl. Maj:t utnämndes till innehavare av denna befattning, i vilken han kvarstod intill utgången av år 1929, då avsked beviljades honom;

att han under större delen av år 1928 på grund av dåvarande överståthållarens sjukdom förrättade jämväl överståthållarens åligganden;

att Tamm i egenskap av underståthållare under de senaste åren av sin anställning åtnjöt avlöning av statsmedel med 10,600 kronor för år, därav 7,400 kronor lön och 3,200 kronor tjänstgöringspenningar, samt avlöning av Stockholms stad med 2,850 kronor för år;

samt att Tamm år 1929 respektive 1930 av allmänne åklagaren ställdes under åtal för förseelser i samband med fullgörande av uppdrag dels såsom överståthållarämbetets ombud hos aktiebolaget Stockholms hypotekskassa och dels såsom allmänt ombud i Allmänna sparbanken i Stockholm samt att de mot Tamm sålunda anhängiggjorda målen blevo slutligen avgjorda genom högsta domstolens utslag den 11 februari 1933, varigenom Tamm dömdes dels för visat oförstånd såsom ombud hos förenämnda bolag att böta sexhundra kronor och dels för vårdslöshet och försummelse såsom allmänt ombud i omförmälda sparbank att böta likaledes sexhundra kronor, motsvarande beloppet för ett år av det med uppdraget förenade arvodet.

Genom brev till överståthållarämbetet den 9 juli 1920 har Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med riksdagens beslut (prop. nr 154/1920; riksd. skriv. nr 139/1920), förordnat, att pensionsunderlaget för överståthållaren och underståthållaren skulle utgöra 6,000 kronor. Å överståthållare eller underståthållare i enlighet härmed tillkommande pension utgår pensionsförhöjning jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280). Enär Tamm avgått ur tjänst före uppnådd pensionsålder, 67 år, är han författningsenligt icke berättigad till pension enligt sålunda fastställda grunder.

I *proposition* nr 245, punkt 16, till 1934 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att Tamm finge från och med den 1 juni 1934 under återstående livstiden å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 4,008 kronor.

I utlåtande nr 42, punkt 29, anförde *bankoutskottet*, att utskottet vid det förhållandet att Tamm icke vore berättigad till pension och med hänsyn till de omständigheter, som föranlett hans avskedstagande från underståthållarbefattningen, icke ansåge sig kunna tillstyrka, att pension beviljades honom, och hemställde utskottet förty om avslag å *propositionen*.

Riksdagen (skriv. nr 278) beslöt i enlighet med vad *bankoutskottet* sålunda hemställt.

I skrivelse den 2 februarari 1939 har överståthållarämbetet gjort framställning om utverkande åt Tamm av pension av statsmedel till belopp av 1,536 kronor och därvid anfört följande:

Sedan Stockholms stadsfullmäktige för stadens befattningshavare antagit principen om rätt till uppskjuten livränta i fall, då sådan befattningshavare avgår före den för befattningen bestämda pensionsåldern, ansåg ämbetet det böra övervägas, huruvida icke Tamm, som, därest denna princip gällt vid hans avgång från polismästartjänsten, hade ägt rätt till en årlig livränta av i runt tal 4,000 kronor, borde med en analogisk tillämpning av principen kunna tillerkännas en däremot svarande pension.

I skrivelse till stadsfullmäktige den 19 maj 1938 hemställde därför ämbetet, att stadsfullmäktige ville tilldela Tamm en årlig pension till belopp av 4,000 kronor.

I sin skrivelse erinrade ämbetet därom att det givetvis icke förefanns någon juridisk skyldighet för staden att lämna Tamm pension, ehuru han hade bakom sig en lång tjänstetid i befattning å stadens lönestat. Vid sidan av statlig befattning hade han nämligen varit extra tjänsteman i ämbetets avdelning för polisärenden från den 8 juni 1896, till dess han den 1 april 1899 utsågs till andre polisintendent. Från denna befattning hade han förordnats till förste polisintendent. Polismästarens ämbete hade han beklätt från den 23 juli 1908 till den 5 februari 1918, då han utnämndes till underståthållare. Han hade alltså innehaft fulltidstjänst med avlöning av stadens medel under en tid av något mer än 18 år 10 månader.

Framställningen har icke gjorts till föremål för behandling av stadsfullmäktige. Stadskollegiet har enligt skrivelse till överståthållarämbetet den 15 december 1938 beslutat bordlägga ärendet, sedan tjänstenämnden i yttrande den 16 november 1938 avstyrkt bifall till framställningen. Samtidigt har emellertid stadskollegiet meddelat, att kollegiet vore villigt att, under förutsättning att staten beviljade Tamm en däremot svarande förmån med avseende å den tid, han innehaft underståthållartjänsten, föreslå stadsfullmäktige att bevilja Tamm uppskjuten livränta för den tid han innehaft fulltidstjänst med avlöning av stadens medel, med iakttagande av att beloppet å livräntan från staden erhöles den begränsning, som betingades av att Tamm såsom underståthållare hade rätt till en till 6,000 kronor vid fullt antal tjänstår begränsad ålderspension samt att staden ej borde svara för större kvotdel av denna pension än vad som belöpte å staden vid fördelning efter antalet tjänstår på å ena sidan underståthållartjänsten och å andra sidan de kommunalt avlönade tjänsterna.

Överståthållarämbetet vill i anslutning härtill omnämna, att Tamm efter avgången från sin tjänst kunnat nödtorftigt draga sig fram huvudsakligen endast tack vare inkomst av visst arbete, som blivit honom betrott, samt att hans ålder, 72 år, nu gör, att det måste räknas med att han icke så länge till kan behålla åsyftade arbetsuppgift, med påföljd att läget blir för honom synnerligen brydsamt.

Med hänsyn till det nya läge, vari frågan sålunda genom stadskollegiets erbjudande kommit, tillåter sig överståthållarämbetet att på nytt vända sig till Kungl. Maj:t med hemställan, att jämväl från statens sida Tamms nödställda belägenhet måtte behjärtas och bidrag lämnas till hans pensionering. Överståthållarämbetet får i sådant avseende föreslå, att Tamm beviljas pension med så stort belopp, att hans sammanlagda pensionsförmåner från staten och staden komma att uppgå till det av föredragande departementschefen vid frågans tidigare behandling förordade beloppet 4,008 kronor.

I enlighet med stadskollegiets skrivelse får överståthållarämbetet föreslå en uppdelning av beloppet på grundval av Tamms tjänstgöring under tiden efter den 1 april 1899, då Tamm tillträdde ordinarie fulltidstjänst hos Stockholms stad. Då Tamms tjänstgöring efter sistnämnda dag omfattar sammanlagt 30 år 9 månader, därav 11 år 10 månader 26 dagar i statlig samt 18 år 10 månader 4 dagar i stadens tjänst, skulle en uppdelning efter dessa grunder medföra, att statsverkets andel av pensionen skulle uppgå till 1,536 kronor. Enligt vad överståthållarämbetet inhämtat, skulle den å staden belöpande andelen av pensionen komma att understiga det årliga beloppet av en uppskjuten livränta, beräknad på det sätt, som anges i stadskollegiets skrivelse.

Statskontoret har biträtt överståthållarämbetets framställning.

Med hänsyn till i ärendet numera föreliggande omständigheter synes det utskottet skäligt, att staten medverkar till Tamms pensionering i enlighet med det förslag, som innefattas i överståthållarämbetets föreliggande, av statskontoret biträdda framställning. Utskottet hemställer förty,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

4:o.

Förre t. f. landsfogden i Hallands län Anton Johan Arvid Jacobson. Under punkten 4 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre t. f. landsfogden i Hallands län Anton Johan Arvid Jacobson må, räknat från och med den 1 januari 1939, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,004 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jacobson är född den 5 december 1881 och således 57 år gammal;

att han efter år 1905 avlagd examen till rikets rättegångsverk tjänstgjort vid polisväsendet under tiden 26 april 1906—30 juni 1914;

att han under tiden 28 januari 1918—3 mars 1919 tjänstgjort å landskontoret i Kronobergs län;

att han under tiden 31 mars 1919—9 september 1924 tjänstgjort såsom rättsbildat biträde i olika domsagor, därav såsom förste notarie från och med den 1 juli 1920;

att han varit av länsstyrelsen i Hallands län förordnad att från och med den 10 september 1924 intill utgången av samma år uppehålla befattningen såsom landsfogde i länet;

att han den 19 december 1924 av Kungl. Maj:t förordnats att tillsvidare vara landsfogde i Hallands län, vilket förordnande upphört med utgången av juni månad 1936, dock att Jacobson under tiden 9 februari 1934—30 juni 1936 åtnjutit tjänstledighet på grund av sjukdom;

att Jacobson för tid, varunder han i enlighet med sistnämnda förordnande uppehållit landsfogdebefattningen, åtnjutit för befattningen i stat upptagen lön — med avdrag av ett belopp, motsvarande ordinarie innehavare av landsfogdebefattning åvilande avgift för egen pensionering — ävensom tjänstgöringspenningar, varjämte han från och med den 1 juli 1926 uppburit tillfällig löneförbättring;

att Jacobson under den tid av omkring 18 år, varunder han alltså varit anställd i statens tjänst, icke varit tjänstledig av anledning, som enligt 1907 års civila pensionslag medför avbrott i tjänstårsberäkning, i annan mån än att han under en tid av två månader varit suspenderad från tjänsten enligt av Göta hovrätt meddelat utslag;

samt att, därest Jacobson varit ordinarie innehavare av landsfogdetjänsten, för honom skulle hava gällt ett pensionsunderlag av lägst 3,400 kronor och högst 4,900 kronor.

Frågan om beredande av pension åt Jacobson har varit föremål för prövning av 1935 och 1936 års riksdagar.

I *proposition* nr 207, punkt 13, till 1935 års riksdag föreslog Kungl. Maj:ts riksdagen medgiva, att Jacobson finge från och med månaden näst efter den, varunder han frånträdde förordnandet såsom landsfogde, under återstående livstiden från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3,120 kronor. I utlåtande nr 45, punkt 35, anförde *bankoutskottet*, att utskottet för sin del icke funnit tillräckliga skäl föreligga för beredande av sjukpension åt Jacobson. Frånsett att Jacobsons tjänstgöring icke varit fri från anmärkning kunde, enligt vad utskottet hade sig bekant, den sjukdom, på grund av vilken Jacobson jämlikt läkarintyg mån framtiden förklarats oförmögen till tjänstgöring, anses vara i väsentlig mån självförvålad. Utskottet kunde följaktligen icke biträda Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag. Under återopande härav hemställde *bankoutskottet*, att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke måtte av riksdagen bifallas. *Riksdagen* beslöt i enlighet med vad *bankoutskottet* sålunda hemställt (riksd. skriv. nr 256).

I *proposition* nr 92, punkt 4, till 1936 års riksdag, framlade Kungl. Maj:ts därefter förnyat förslag om pension åt Jacobson, därvid förordades ett pensionsbelopp av 2,700 kronor för år. I sitt i anledning av sistberörda förslag avgivna utlåtande (nr 20, p. 14) anförde *bankoutskottet* vid 1936 års riksdag, att enligt utskottets uppfattning omständigheterna i förevarande fall vore sådana, att pension av statsmedel icke borde beviljas. Utskottet hemställde i anledning härav, att den föreliggande framställningen icke måtte av riksdagen bifallas, och *riksdagen* (skriv. nr 364) beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

I skrivelse till chefen för finansdepartementet av den 2 februari 1939 har nu *länsstyrelsen i Hallands län* gjort framställning i syfte att förslag ånyo måtte föreläggas riksdagen om pension åt Jacobson enligt i propositionen till 1936 års riksdag angivna grunder. *Länsstyrelsen* har därvid anfört följande:

Jacobson lever under bekymmersamma omständigheter, och enligt egen uppgift äro hans ekonomiska hjälpkällor snart utsnade. Jacobson har haft en lång tjänstetid i statens tjänst. Att han ej varit berättigad till pension, beror endast därpå att den befattning, för vilken pension söktes för honom, ej

varit ordinarie utan uppehållits på förordnande, vilket, med frånräknande av den tid han varit tjänstledig för sjukdom, sträcker sig över en tidrymd av nära 10 år. Den sjukdom, som föranlett hans avgång, förklaras av den medicinska sakkunskapen vara av den art, att han för sin hälsa varit beroende av faktorer, över vilka han praktiskt taget icke har något inflytande. Under sådana förhållanden måste länsstyrelsen, i trots av vad som kunnat anföras mot Jacobson under hans tjänstetid, finna så starka skäl tala för att staten drager försorg om hans försörjning under återstående dagar, att länsstyrelsen vågar göra hemställan om förnyad framställning till riksdagen om beredande av pension åt Jacobson.

Statskontoret har häröver avgivit yttrande av följande innehåll:

Såsom av handlingarna i ärendet framgår, har frågan om beredande av pension åt Jacobson redan varit föremål för prövning vid 1935 och 1936 års riksdagar.

Beträffande då föreliggande framställningar har statskontoret avgivit utlåtanden den 28 februari 1935 och den 23 december 1935 och därvid tillstyrkt, att en årlig pension å 3,120 kronor måtte utverkas åt Jacobson. Då det uttryckligen angivits vara en för medicinsk åskådning främmande uppfattning, att här avsedda sjukdom skulle anses i så mån självförvållad, att den skulle utgöra hinder för pension, saknar statskontoret anledning frågå sin i nämnda utlåtanden uttalade uppfattning i ämnet.

Därjämte vill statskontoret erinra, att ämbetsverket i sistnämnda utlåtande uttalade, att — även om den sjukdom, varav Jacobson lede, skulle vara självförvållad — denna omständighet enligt tidigare praxis icke ansetts böra inverka vid bedömandet av frågan om sjukpension.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har statskontoret för sin del intet att erinra mot att en årlig pension utverkas åt Jacobson till ovannämnda belopp.

Föredragande *departementschefen* har i ärendet anförts följande:

I ärendet hade icke ifrågasatts annat än att Jacobson i avseende å omfattningen av sin verksamhet i statens tjänst uppfyllde förutsättningarna för erhållande av sjukpension. Att riksdagen trots detta ställt sig avvísande gentemot tidigare framlagda förslag om beredande av pension åt Jacobson syntes hava sin grund dels i framkomna anmärkningar mot Jacobson med avseende å hans ämbetsutövning och dels däri, att riksdagen med hänsyn till arten av Jacobsons sjukdom icke ansett sig böra tillmäta denna den betydelse för grundläggande av rätt till pension, som eljest regelmässigt tillades i vederbörlig ordning styrkt sjukdom. Då det emellertid måste antagas, att vad Jacobson låtit komma sig till last beträffande utövningen av sin tjänst åtminstone i väsentlig mån haft sin grund i hans sjukliga tillstånd och då det icke syntes förenligt med hittills tillämpade principer att, på det sätt som skett i detta fall, vid avgörande av fråga om beviljande av sjukpension taga hänsyn till sjukdomens beskaffenhet, ansåge departementschefen tillräckliga skäl icke föreligga att förvägra Jacobson varje pension. I enlighet härmed och med hänsyn till det ekonomiskt bekymmersamma läge, vari Jacobson numera efter avgång ur tjänst befunne sig, ansåge sig departementschefen — i anslutning till de tillstyrkande utlåtanden, som avgivits av de i ärendet hörda myndigheterna — böra förorda, att förevarande pensionsfråga ånyo bringades under riksdagens prövning. Med hänsyn till de betänkligheter, som framkommit mot de tidigare framlagda förslagen, enligt vilka till utgångspunkt vid pensionsberäkningen tagits för landsfogde gällande pensionsunderlag, ville departementschefen nu tillstyrka, att pensionen be-

räknades efter fri prövning till belopp, som kunde bereda Jacobson skälig bärgning under återstående livstiden, och ansåge sig departementschefen böra i dylikt hänseende föreslå ett belopp av 2,004 kronor för år. Pensionen syntes skäligen böra få av Jacobson åtnjutas från och med ingången av innevarande år.

Utskottet.

Med hänsyn till i ärendet numera upplysta omständigheter har utskottet ansett sig icke böra motsätta sig bifall till förevarande framställning. Utskottet hemställer således,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

III. Ecklesiastikdepartementet.

5:o.

Direktören vid musikkonservatoriet professorn Sven Kjellström. I en den 10 mars 1939 dagtecknad proposition nr 194 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 5 föreslagit riksdagen medgiva, att direktören vid musikkonservatoriet professorn Sven Kjellström må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 5,004 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Kjellström är född den 30 mars 1875 och alltså 64 år gammal;
att Kjellström uppehållit befattningen såsom direktör vid det med musikaliska akademien förenade musikkonservatoriet sedan den 29 juli 1929;
samt att hans nuvarande förordnande i nyssnämnda egenskap utgår den 30 mars 1940, då han förväntas komma att lämna sin befattning.

Beträffande anställnings- och avlöningsförhållandena för direktör vid musikkonservatoriet gäller för närvarande följande:

Direktör vid musikkonservatoriet utses av musikaliska akademien genom val för en tid av sex år i sänder. Arvodet till direktören utgör 8,600 kronor, som efter 3, 6 och 9 år kan höjas med 480 kronor för varje gång. Kjellström åtnjuter samtliga arvodesförhöjningar, i anledning varav hans avlöningsförmåner för närvarande uppgå till 10,040 kronor för år jämte dyrtidstilllägg. Dessa löneförmåner motsvara närmast lönen i 26 lönegraden i gällande löneplan för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Innehavare av befattningen såsom direktör vid musikkonservatoriet äger icke enligt gällande bestämmelser rätt till pension. Frågan om ordnande av pensionsrätt för ifrågavarande befattning har senast varit föremål för övervägande i samband med ikraftträdandet av civila tjänstepensionsreglementet

men föranledde därvid icke någon åtgärd. I anledning av framkommet förslag, att konservatoriedirektörens pensionsrätt borde regleras enligt de bestämmelser, som gälla för ordinarie tjänstemän, tillsatta genom förordnande på viss tid (3 kap. civila tjänstepensionsreglementet), uttalade chefen för finansdepartementet i den till grund för civila tjänstepensionsreglementet liggande propositionen nr 222 till 1934 års riksdag (sid. 67), att en förutsättning för beredande av pensionsrätt åt konservatoriedirektören enligt nämnda grunder vore att befattningen inordnades under 5 § 1 mom. av det för allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementet såsom sådan ordinarie befattning, vars innehavare tillsattes genom förordnande på viss tid. Dylikt inordnande har hittills icke skett.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Kjellström och därvid anfört följande:

Bestämmelser om rätt till pension för innehavare av befattningen som direktör vid musikkonservatoriet torde kunna meddelas först i samband med en blivande reglering av de med befattningen förenade löneförmånerna.

Därest berörda spörsmål icke kan vinna sin lösning innan den nuvarande innehavaren av befattningen i fråga avgår, torde frågan om hans pensionering böra, såsom i förevarande framställning föreslagits, lösas genom särskild framställning till riksdagen.

Vad angår storleken av det pensionsbelopp, som härvid bör fastställas, har statskontoret i anslutning till 1929 års riksdags beslut i fråga om pension åt dåvarande innehavaren av ifrågavarande befattning, professor B. Beckman (prop. nr 69; bankoutsk. utl. nr 24, p. 101; riksd. skr. nr 215, p. 77), intet att erinra mot att pensionsbeloppet avväges enligt de grunder, som gälla beträffande pensionering av befattningshavare, som tillsätts genom förordnande på viss tid. Då Kjellström emellertid vid en uppnådd ålder av 65 år icke kommer att innehava längre tjänstetid än 10 år 8 månader, torde pensionen i detta fall icke böra medgivas utgå med högre belopp än 5,000 kronor för år räknat. Därjämte synes jämväl ytterligare någon reduktion böra vidtagas med hänsyn till att Kjellström icke haft att erlægga några pensionsavgifter eller vidkännas pensionsavdrag.

Föredragande *departementschefen* har i ärendet anfört följande:

Då frågan om omreglering av löneförhållandena för innehavaren av direktörsbefattningen vid musikkonservatoriet icke kunde väntas bliva slutligt avgjord före professor Kjellströms avgång, syntes departementschefen spörsmålet om utfärdande av generella pensionsbestämmelser för nämnda befattning icke böra för närvarande upptagas till avgörande. Beträffande frågan om beredande av pension åt Kjellström personligen funne departementschefen sig böra tillstyrka, att denne efter avgången från direktörsbefattningen komme i åtnjutande av pension med belopp, som med hänsyn till omständigheterna kunde anses skäligt. Vid övervägande härutinnan hade departementschefen funnit sig kunna förorda ett pensionsbelopp av 5,000 kronor för år, för vinnande av delbarhet med tolv lämpligen jämkat till 5,004 kronor.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

6:o.

Kontorsbiträdet vid akademiska sjukhuset i Uppsala Agnes Vilhelmina Thulin. Under punkten 6 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att kontorsbiträdet vid akademiska sjukhuset i Uppsala Agnes Vilhelmina Thulin må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,548 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Thulin är född den 27 januari 1873 och således 66 år gammal;
att hon från och med den 15 mars 1907 innehaft anställning såsom kontorsbiträde vid akademiska sjukhuset i Uppsala med en daglig arbetstid av minst 7 timmar;
att hon dessförinnan under en tid av sammanlagt omkring 2 år 4 månader tjänstgjort såsom extra biträde vid nämnda sjukhus;
samt att hennes avlöning utgör 3,192 kronor för år, å vilket belopp utgår dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid statens nyreglerade verk gällande bestämmelser.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Thulin till belopp av 1,548 kronor för år och därvid beträffande pensionsbeloppets storlek anfört, bland annat, följande:

De avlöningsförmåner, 3,192 kronor förutom dyrtidstillägg, som Thulin åtnjuter, motsvara närmast lön enligt 10 löneklassen å F-ort i de för nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen gällande löneplanerna. Avlöningen å A-ort i samma löneklass utgör 2,580 kronor. Med utgångspunkt från $\frac{2}{3}$ av detta belopp, eller 1,720 kronor, synes pensionen med hänsyn till att Thulin har en tjänstetid av mer än 30 år böra bestämmas till 1,720 kronor, minskat med 10 procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda, eller sålunda till 1,548 kronor för år.

Beträffande sättet för bestridande av ifrågavarande pensioneringskostnad har statskontoret vidare anfört i huvudsak följande:

Akademiska sjukhuset i Uppsala är en statsinstitution, som med sin verksamhet även tillgodoser Uppsala läns landstingsområde i fråga om dess sjukvårdsbehov. Landstingets ställning till sjukhuset regleras genom ett mellan universitetet och landstinget upprättat kontrakt (av år 1900 med sedermera vidtagna ändringar), enligt vilket landstinget har att ersätta universitetet bland annat dels med viss avgift för varje sjukdag, dels ock med hälften av den brist, som kan uppstå i kostnaderna för vård vid sjukhuset av sjuka från Uppsala län. Den andra hälften av denna brist täckes från det under riksstatens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till akademiska sjukhuset.

Statskontoret har för sin del intet att i och för sig erinra mot att sjukhusets personal genom framställning till riksdagen från fall till fall beredes pension i enlighet med de grunder, som tillämpas beträffande övriga befattningshavare i statens tjänst, men anser i anslutning till vad nyss framhållits angående för-

delningen mellan staten och landstinget av sjukhusets utgifter, att landstinget i lika mån med staten bör vidkännas kostnaderna för denna pensionering, i vilket syfte dessa kostnader torde böra uppföras å sjukhusets stat såsom driftskostnad för sjukhuset.

Föredragande *departementschefen* har anfört:

I likhet med myndigheterna ansåge departementschefen, att Thulin borde komma i åtnjutande av pension efter avgången ur tjänst, och departementschefen ville ej heller rikta erinran mot det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, 1,548 kronor för år. Beträffande sättet för bestridandet av kostnaden för ifrågavarande pensionering funne departementschefen sig kunna förorda, att kostnaden i första hand bestredes från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Departementschefen kunde sålunda icke biträda förslaget, att pensionskostnaden skulle uppföras på akademiska sjukhusets stat, men förutsatte att i stället vad av statskontoret anförts på det sätt beaktades att såvitt möjligt hänsyn till ifrågavarande kostnad togs vid fastställandet av den ersättning, som Uppsala läns landsting hade att erlægga till universitetet.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

7:o.

Förre specialläraren vid tekniska högskolan Otto Waldemar Strandman. Under punkten 7 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre specialläraren vid tekniska högskolan Otto Waldemar Strandman må, räknat från och med den 1 juli 1938, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,836 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Strandman är född den 26 december 1871 och alltså 67 år gammal;

att han tjänstgjort vid tekniska högskolan under tiden 8 december 1906—30 juni 1938, därav under tiden intill utgången av år 1911 såsom extralärare i modellering, under tiden 1 januari 1912—30 juni 1931 såsom speciallärare i samma läroämne samt under tiden därefter såsom speciallärare i frihandsteckning och modellering;

att Strandmans undervisningsskyldighet sedan år 1913 omfattat ett antal veckotimmar, som varierat mellan 5 och 9 timmar, vartill kommit granskning och bedömning av inlämnade övningsuppgifter samt tentamen av de studerande, vilkas antal under senare år uppgått till i medeltal 60;

att avlöningen åt Strandman utgått i form av arvode, som från och med läsåret 1931/1932 utgjort 3,900 kronor för år jämte dyrtidstillägg;

att Strandmans anställning vid högskolan utgjort hans huvudsyssla;

att han härjämte berett sig viss inkomst såsom utövande konstnär, vilken inkomst emellertid varit synnerligen växlande och i allmänhet av icke avsevärd omfattning;

samt att Strandman är i avsaknad av personlig förmögenhet.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Strandman till belopp av 1,836 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande:

Statskontoret har under hand inhämtat, att den av Strandman innehavda befattningen såsom speciallärare i frihandsteckning och modellering vid tekniska högskolan utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. På grund härav och under erinran, att 1931 års riksdag i samband med sammanförandet av de då skilda lärarbefattningarna i frihandsteckning och modellering i en enda befattning, vilken därefter innehafts av Strandman, tillerkänt dåvarande innehavaren av lärarbefattningen i frihandsteckning C. A. E. Kjellin en tilläggs pension å 1,152 kronor (prop. nr 82, p. 4; bankoutsk. utl. nr 27, p. 76; riksd. skr. nr 202, p. 67) finner sig statskontoret böra tillstyrka, att pension beviljas Strandman.

Enligt vad i ärendet upplysts har Strandman å sin speciallärarbefattning uppburit ett arvode av 3,900 kronor för år, vartill kommit dyrtidstillägg enligt nyreglerade grunder. Med utgångspunkt från lönen vid samma befattnings placering å A-ort — 3,060 kronor — skulle, med beaktande av att Strandmans anställning vid högskolan omfattat en tid av mer än trettio år, pensionen för Strandman kunna fastställas till två tredjedelar av detta belopp d. v. s. 2,040 kronor efter avdrag med tio procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda eller till 1,836 kronor.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

8:o.

Sömmerskorna vid serafimerlasarettet Hilma Augusta Nilsson och Engla Helena Nordin samt badbiträdet därstädes Hilda Sofia Johansson. Under punkten 8 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att sömmerskorna vid serafimerlasarettet Hilma Augusta Nilsson och Engla Helena Nordin samt badbiträdet därstädes Hilda Sofia Johansson må från och med månaden näst efter den, varunder de lämna sina anställningar, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära årliga pensioner, Nilsson med 720 kronor, Nordin med 852 kronor och Johansson med 732 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att förenämnda anställningshavare äro födda, Nilsson den 10 mars 1878, Nordin den 23 februari 1878 och Johansson den 23 september 1873 samt således uppnått en levnadsålder av, Nilsson och Nordin 61 år och Johansson 65 år;

att de varit anställda vid serafimerlasarettet, Nilsson under tiden 1 september 1915—30 juni 1916, 1 oktober 1916—15 november 1920 samt från och med den 15 oktober 1921, Nordin under tiden 1 november 1910—31 augusti 1919 samt från och med den 1 augusti 1921 samt Johansson från och med den 17 september 1913;

att — sedan staten från och med den 1 juli 1937 övertagit serafimerlasarettets drift, varvid lasarettet ställts under direktionens för karolinska sjukhuset förvaltning — ifrågavarande anställningshavare erhållit ställning såsom extra tjänstemän med avlöning enligt av nämnda direktion fastställd löneplan (U);

att avlöningsförmånerna, inberäknat dyrtidstillägg, under tiden 1 juli 1933—30 juni 1938 uppgått till i medeltal 2,083 kronor för år för var och en av Nilsson och Nordin samt 1,948 kronor för år för Johansson;

samt att omförmälda anställningshavare förväntas bliva entledigade från sin tjänst, sedan beslut fattats i fråga om deras rätt till pension.

Direktionen för karolinska sjukhuset har hemställt om beredande av årlig pension åt Nilsson med 720 kronor, åt Nordin med 852 kronor och åt Johansson med 732 kronor och därvid anfört i huvudsak följande:

Vid den löne reglering för personalen vid serafimerlasarettet, som genomfördes vid statens övertagande av driften den 1 juli 1937, erhöll en avsevärd del av personalen ställning som extra tjänstemän. Civila tjänstepensionsreglementet är sålunda icke tillämpligt å denna del av personalen.

Bland ifrågavarande personal har en betydande grupp sjukvårds- och ekonomipersonal fått en särställning, i det avlöningen utgår efter en löneplan (benämnd U), som är lägre än statens allmänna löneplan för extra tjänstemän. Denna grupp omfattar fotografibitråde vid röntgenavdelningen, baderska och badbiträden, sköterskebiträden, sömmerskor, städerskor samt biträden och första biträden i kök och tvätt, sammanlagt omkring 170 personer.

Enligt av direktionen fattat beslut skola befattningshavare tillhörande löneplan U vara skyldiga att avgå vid 60 års ålder. Enligt civila tjänstepensionsreglementets allmänna bestämmelser får tjänsteman icke räkna tjänstår längre än till dess han uppnår den för hans tjänst stadgade pensionsåldern. Under de tidigare anställningsförhållandena — under vilka pension beviljats efter prövning i varje särskilt fall — hade emellertid ifrågavarande tre befattningshavare icke blott kunnat påräkna att få kvarstå så länge de voro arbetsföra utan även att få räkna tjänstår till och med avgångsdagen. Det synes därför direktionen skäligen att de få räkna tjänstår till och med utgången av juni månad 1938, då de beräknas avgå ur tjänst.

Vid sålunda beräknad avgång ur tjänst kommer Nilssons tjänstetid att uppgå till 21 år 7 månader och Nordins till 25 år 8 månader. Deras genomsnittliga bruttoavlöning under vart och ett av de fem sista åren har beräknats till 2,083 kronor. Drages härifrån beräknat värde av åtnjutna naturaförmåner, 906 kronor för år, återstår en kontant lön av 1,177 kronor för år. Enligt tidigare tillämpade grunder — därvid till utgångspunkt för pensionsberäkningen tagits den kontanta nettoavlöningen, vilken reducerats dels i förhållande till antalet tjänstår och dels med 15 procent på grund av att pensionsavgifter icke erlagts — kan pensionen åt Nilsson beräknas till 720 kronor för år samt åt Nordin till 852 kronor för år.

Tjänstetiden för Johansson kommer vid beräknad avgång från tjänsten att uppgå till sammanlagt 24 år 9 månader. Genomsnittliga bruttoavlöningen under tjänstgöringens fem sista år har beräknats till 1,948 kronor. Efter avdrag härifrån av 906 kronor, motsvarande årliga värdet av åtnjutna naturförmåner, återstår en kontant lön av 1,042 kronor. Enligt förenämnda tidigare tillämpade grunder kan pensionen åt Johansson beräknas till 732 kronor för år.

Statskontoret har i avgivet utlåtande förklarat sig icke hava något att erinra mot att pension beredes ifrågavarande anställningshavare med de av direktionen för karolinska sjukhuset föreslagna belopp.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

9:o.

Förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Norrköping Clas Johan Classon Mild. Under punkten 9 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Norrköping Clas Johan Classon Mild må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Mild är född den 6 juni 1870 och således 68 år gammal;
att han under tiden 10 oktober 1890—22 oktober 1901 innehaft manskapsanställning vid armén;
att han sedan den 1 oktober 1900 eller under mer än 38 år varit anställd vid högre allmänna läroverket i Norrköping, därav såsom eldare och biträdande vaktmästare intill utgången av juli månad 1917 samt såsom förste vaktmästare under tiden därefter;
att hans kontanta avlöningsförmåner — förutom dyrtidstillägg — uppgå till 2,400 kronor för år, varjämte Mild åtnjuter till 600 kronor för år uppskattad förmån av fri bostad jämte värme och lyse;
samt att han beräknas komma att frånträda sin befattning med utgången av juni månad 1939.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

10:o.

Förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Växjö August Samuelsson. Under punkten 10 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förste vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Växjö August Samuelsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Samuelsson är född den 3 december 1871 och således 67 år gammal;
att han sedan den 1 januari 1899 eller under mer än 40 år varit anställd vid högre allmänna läroverket i Växjö, därav såsom eldare intill utgången av juli månad 1913 och såsom förste vaktmästare under tiden därefter;
att hans kontanta avlöningsförmåner — förutom dyrtidstillägg — uppgå till 2,160 kronor för år, varjämte han åtnjuter till 600 kronor för år uppskattad förmån av fri bostad jämte bränsle;
samt att han beräknas komma att lämna sin anställning med utgången av juni månad 1939.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

11:o.

Vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Jönköping Karl Richard Widegren. Under punkten 11 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Jönköping Karl Richard Widegren må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Widegren är född den 18 november 1867 och således 71 år gammal;
att han sedan den 3 februari 1900 eller under mer än 39 år varit anställd såsom vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Jönköping;
att hans kontanta avlöningsförmåner — inberäknat dyrtidstillägg — uppgå till 2,692 kronor för år, varjämte han åtnjuter till 600 kronor för år uppskattad förmån av fri bostad jämte vedbrand och lyse;
samt att han beräknas komma att frånträda sin anställning med utgången av juni månad 1939.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

12:o.

Förste vaktmästaren vid realskolan i Malmö Albert Edvard Hallgren. Under punkten 12 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förste vaktmästaren vid realskolan i Malmö Albert Edvard Hallgren må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Hallgren är född den 20 juli 1874 och således 64 år gammal;
att han under läsåren 1894/1895—1901/1902 tjänstgjort såsom eldare och biträdande vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Malmö;
att han från och med höstterminen 1902 varit anställd såsom vaktmästare vid realskolan i Malmö;
att han vid avgång ur tjänst den 30 juni 1939 kan tillgodoräkna en tjänstetid i statens tjänst av 45 år;
samt att hans kontanta avlöningsförmåner uppgå till 3,762 kronor för år, varjämte han åtnjuter till omkring 1,000 kronor för år uppskattad förmån av fri bostad jämte värme och lyse.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

13:o.

Gymnastikvaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Linköping Carl Ludvig Karlsson. Under punkten 13 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att gymnastikvaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Linköping Carl Ludvig Karlsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 756 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Karlsson är född den 27 juni 1871 och således 67 år gammal;

att han från och med den 1 september 1922 varit anställd såsom gymnastikvaktmästare vid högre allmänna läroverket i Linköping;

att han vid beräknad avgång ur tjänst den 30 juni 1939 sålunda kan tillgodoräkna en tjänstetid av i det närmaste 17 år;

samt att hans avlöningsförmåner — förutom dyrtidstillägg — uppgå till 2,000 kronor för år.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

14:o.

Vaktmästaren vid samrealskolan i Anderslöv Nils Persson Nydahl. Under punkten 14 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid samrealskolan i Anderslöv Nils Persson Nydahl må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår ur tjänst, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 708 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nydahl är född den 10 april 1871 och sålunda 68 år gammal;

att han från och med den 1 november 1919 tjänstgjort såsom vaktmästare först vid kommunala mellanskolan i Anderslöv, vilken skola enligt beslut av 1927 års riksdag successivt med början den 1 juli 1929 ombildats till statlig samrealskola, och därefter vid denna skola;

att han av samrealskolans lokalstyrelse på egen begäran entledigats från vaktmästarbefattningen från och med den 1 november 1937 men erhållit tillstånd att kvarstå i tjänst såsom vikarie intill utgången av juni månad 1939;

att hans avlöningsförmåner utgöras av dels kontant lön å 1,950 kronor för år och dels av förmån av fri bostad jämte värme och lyse, vilka naturaförmåner värderats till 450 kronor för år;

att han intill utgången av år 1925 jämsides med anställningen vid kommunala mellanskolan tjänstgjort såsom vaktmästare vid folkskolan och epidemisjukhuset i Anderslöv;

samt att Nydahl icke är medlem i någon pensionskassa eller på annat sätt tillförsäkrad pension.

Statskontoret har i ärendet anfört huvudsakligen följande.

Med hänsyn till omständigheterna i ärendet finner sig statskontoret böra tillstyrka, att genom framställning till riksdagen pension av statsmedel utverkas åt Nydahl på grund av hans anställning vid samrealskolan i Anderslöv samt att vid bestämmandet av pensionsbeloppet hänsyn tages jämväl till hans tidigare anställning såsom vaktmästare vid den statsunderstödda kommunala mellanskolan. Beträffande spørsmålet i vilken utsträckning den utomstatliga anställningen må i pensionshänseende räknas Nydahl tillgodo,

vill statskontoret förorda, att, såsom i tidigare liknande fall plägat ske, den ifrågavarande anställningen tillgodoräknas till två tredjedelar. Vid bifall här- till synes Nydahl i händelse av avgång den 1 november 1937 kunna för pen- sion åberopa en sammanlagd anställningstid av 14 hela år.

På grund av vad sålunda anförts och med utgångspunkt från det av skol- överstyrelsen angivna pensionsunderlaget, 1,320 kronor, lärer pensionen till sökanden böra bestämmas till ($\frac{14}{30} \times 1,320 =$) 616 kronor eller, efter ve- derbörlig avrundning, till 624 kronor.

Föredragande *departementschefen* har tillstyrkt, att pension utverkades åt Nydahl. Pensionen syntes böra bestämmas i huvudsaklig överensstäm- melse med av statskontoret angivna grunder, dock att pensionen med hän- syn till att Nydahl numera kunde räkna något längre tjänstetid än stats- kontoret förutsatt syntes böra jämkas uppåt till 708 kronor.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riks- dagen bifallas.

15:o.

Vaktmästaren och eldaren vid samrealskolan i Ström Per Walfrid Pers- son. Under punkten 15 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t före- slagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren och eldaren vid samrealskolan i Ström Per Walfrid Persson må från och med månaden näst efter den, var- under han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från ansla- get till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 540 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Persson är född den 5 oktober 1867 och således 71 år gammal;

att han från och med höstterminen 1885 till och med vårterminen 1894 varit anställd såsom småskollärare i Ströms kommun;

att han från och med den 1 juli 1919 innehaft anställning såsom vakt- mästare först vid kommunala mellanskolan i Ström, vilken skola enligt beslut av 1927 års riksdag successivt med början den 1 juli 1928 ombildats till stat- lig samrealskola, och därefter vid sistnämnda skola;

att han beräknas komma att avgå från nämnda anställning den 30 juni 1939;

att han från samrealskolan uppbär avlöning med inalles 1,725 kronor för år;

att Persson sedan den 1 juli 1919 jämsides med sin anställning vid före- nämnda skolor tjänstgjort såsom vaktmästare vid folkskolan i Strömsund;

att hans avlöningsförmåner från folkskolan för närvarande utgöras av kontant lön å 1,950 kronor för år jämte förmån av fri bostad med värme;

samt att han icke åtnjuter pension vare sig för tjänstgöringen såsom vakt

mästare vid kommunala mellanskolan eller för anställningen såsom småskollärare.

Skolöverstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Persson till belopp av 756 kronor för år och därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet anfört i huvudsak följande:

I överensstämmelse med 1937 års riksdags beslut i fråga om pension åt vaktmästaren vid samrealskolan i Ulricehamn Adelina Justina Carlson (prop. nr 259, p. 14; bankoutsk. utl. nr 35, p. 20; riksd. skr. nr 245) torde Persson böra vid beräkning av pensionen för nu innehavande statstjänst tillgodoräknas två tredjedelar av sin tjänstgöring vid den kommunala mellanskolan i Ström eller 6 år, till följd varav han vid avgång ur tjänst synes för pension kunna åberopa en sammanlagd anställningstid av 17 år.

Perssons befattning torde motsvara sådan befattning, åt vars innehavare riksdagen vid fullt antal tjänstår pläгат bevilja pension å 1,320 kronor för år. Med utgångspunkt från detta belopp torde pensionen böra bestämmas till $(17,30 \times 1,320 =)$ 748 kronor eller, efter vederbörlig avrundning, till 756 kronor för år.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Persson till belopp av 540 kronor för år och därvid anfört, bland annat, följande:

Av utredningen i ärendet framgår, att Persson förutom sin tjänst vid samrealskolan även uppehåller befattning som vaktmästare vid folkskolan i Ström och för denna tjänst uppbär ungefär samma kontanta avlöning som för sin statstjänst och därjämte fri bostad och bränsle. Statskontoret, som förutsätter att Persson vid sin avgång såsom vaktmästare vid folkskolan kommer att tillerkännas pension för denna befattning av kommunala medel, finner sig böra föreslå, att Persson å sin vaktmästartjänst vid samrealskolan beredes pension av statsmedel till ett i förhållande till skolöverstyrelsens förslag något reducerat belopp eller till 540 kronor, vilket belopp synes statskontoret väl avvägt med hänsyn till Perssons avlöningsförmåner å ifrågavarande tjänst.

Vid bedömande av den föreliggande pensionsfrågan har utskottet för sin del bibragts den uppfattningen, att övervägande skäl tala för att pensionen åt Persson beräknas enligt de av skolöverstyrelsen angivna grunderna och således bestämmas till 756 kronor för år.

Utskottet.

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att vaktmästaren och eldaren vid samrealskolan i Ström Per Walfrid Persson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 756 kronor.

16:o.

Vaktmästaren och eldaren vid samrealskolan i Askersund Karl Johan Karlsson. Under punkten 16 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren och eldaren vid samrealsko-

lan i Askersund Karl Johan Karlsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
 att Karlsson är född den 10 september 1863 och således 75 år gammal;
 att han sedan den 1 oktober 1906 eller under mer än 32 år tjänstgjort såsom vaktmästare och eldare vid samrealskolan i Askersund;
 att hans avlöningsförmåner under åren 1928—1937 utgått med i medeltal 636 kronor för år;
 att han beräknas komma att lämna anställningen vid samrealskolan den 30 juni 1939;
 samt att han jämsides med nämnda anställning tidigare varit anställd såsom kyrkvaktare i Askersund, i vilken egenskap han från staden åtnjuter en årlig gratifikation av 500 kronor.

Föredragande *departementschefen* har anfört, att med hänsyn till den långa tid, varunder Karlsson varit anställd i statens tjänst, departementschefen icke ville motsätta sig att förslag förelades riksdagen om beredande åt Karlsson av en mindre pension, förslagsvis 360 kronor för år.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

B. Affärsdrivande verks medel.

I. Telegrafverkets medel.

17:o.

Förra reservtelegrafexpeditören Hanna Elisabeth Arnberg, född Arnelius. I en den 10 mars 1939 dagtecknad proposition nr 194 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 17 föreslagit riksdagen medgiva, att förra reservtelegrafexpeditören Hanna Elisabeth Arnberg, född Arnelius, må, räknat från och med den 1 januari 1939, under sin återstående livstid uppbära — utöver henne författningsenligt tillkommande familjepension — en årlig pension av 732 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
 att Arnberg är född den 4 augusti 1869 och således 69 år gammal;
 att hon antogs till elev vid telegrafverket den 4 november 1887 och till e. o.

telegrafist den 7 maj 1889, utnämndes till ordinarie telegrafist från och med den 1 januari 1903, erhöll på grund av ingånget äktenskap avsked från sistnämnda befattning med utgången av oktober 1912 med rätt att kvarstå såsom e. o. telegrafist, klassificerades såsom reservtelegrafist från och med den 1 juli 1920 samt avfördes ur vederbörlig tjänsteförteckning med utgången av år 1933;

att hon under tiden för anställningen vid telegrafverket tagits i anspråk för effektiv tjänstgöring under sammanlagt omkring 26 år 3 månader, nämligen såsom extra ordinarie befattningshavare under omkring 13 år 1 månad, såsom ordinarie tjänsteman under 9 år 10 månader samt såsom reservtelegrafist under omkring 3 år 4 månader;

att Arnbergs inkomster från telegrafverket — bortsett från dyrtidstillägg — under åren 1929—1933 uppgått till i medeltal 1,268 kronor för år;

att Arnberg efter sin den 17 september 1937 avlidne man, telegrafkommisarien i Sollefteå Adolf Arnberg uppbär familjepension, vilken för henne jämte en omyndig dotter utgår med 2,925 (1,950 + 975) kronor för år jämte rörligt tillägg;

att Arnberg utöver nyssnämnda dotter äger två barn, nämligen en son och en dotter;

samt att barnen ännu icke vunnit anställningar, varav de kunna erhålla sin försörjning.

Hos Kungl. Maj:t har Arnberg anhållit, att Kungl. Maj:t ville utverka en årlig pension åt henne till belopp av 732 kronor för år.

Statskontoret har förklarat sig icke vilja motsätta sig bifall till föreliggande ansökning.

Föredragande *departementschefen* har anfört följande:

För egen del hyste departementschefen tvekan, huruvida tillräckliga skäl kunde anses föreligga att bereda Arnberg pension på grund av hennes tjänstgöring vid telegrafverket. Med hänsyn till vad i samband med den nu föreliggande ansökningen anförts till stöd för tillmötesgående av framställningen ville departementschefen dock icke motsätta sig, att — i enlighet med den ståndpunkt de båda hörda ämbetsverken intagit — förslag förelades riksdagen om tjänstepension åt Arnberg. Mot det av ämbetsverken ifrågasatta pensionsbeloppet, 732 kronor, ville departementschefen icke rikta erinran. Pensionen syntes böra utgå från och med den 1 januari 1939.

Under återopande av vad departementschefen anfört får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

II. Statens domäners fond.

18:o.

Förre kronoskogvaktaren Daniel Jansson. I en den 10 mars 1939 dagtecknad proposition nr 194 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 18 föreslagit riksdagen medgiva, att förre kronoskogvaktaren Daniel Jansson må, räknat från och med den 1 maj 1938, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 360 kronor, att utgå av statens domäners fond.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jansson är född 7 mars 1870 och således 69 år gammal;

att han under tiden 11 april 1896—12 november 1904 tjänstgjort såsom skogvaktare å Burängsbergs gruvallmänningsskog i Västerdalarnas revir i dåvarande nyttjanderättshavarens tjänst;

att han under tiden 13 november 1904—31 december 1915 varit av domänstyrelsen förordnad såsom kronoskogvaktare å nämnda gruvallmänning;

att Jansson under åren 1916—1926 tjänstgjort såsom av domänstyrelsen förordnad extra kronojägare med placering företrädesvis å Burängsbergs gruvallmänning, därunder avlöningen uppgått till 500 å 600 kronor för år jämte förekommande kristids- och dyrtidstillägg;

att, sedan driften vid Burängsbergs gruva under september månad 1907 upphört, avlöningen till Jansson liksom övriga kostnader för förvaltningen av Burängsbergs gruvallmänningsskog, vilka kostnader tidigare bestritts av nyttjanderättshavaren, jämlikt särskilda Kungl. Maj:ts beslut bestritts av gruvallmänningens skogsavkastning samt att nettobehållningen av denna under samma tid tillgodoförts statsverket;

att han under tiden 1 december 1917—30 april 1938 varit — intill utgången av år 1926 jämsides med tjänstgöringen å Burängsbergs gruvallmänning — av domänstyrelsen förordnad såsom kronoskogvaktare å Grängesbergs gruvallmänningsskog med avlöning av nyttjanderättshavaren med årliga belopp, växlande mellan 600 och 1,200 kronor, vartill kommit förmån av fri bostad och vedbrand;

att han av domänstyrelsen från och med den 1 maj 1938 erhållit avsked från kronoskogvaktarbefattningen med rätt för honom att av nyttjanderättshavaren till Grängesbergs gruvallmänning uppbära en årlig pension med av vederbörande gruvförvaltning erbjudet belopp av 900 kronor för år;

samt att han härutöver från Grängesbergs gruvförvaltning för annat arbete för gruvförvaltningens räkning såsom pension åtnjuter ett belopp av 400 kronor för år.

Domänstyrelsen har hemställt, att Jansson måtte för sin tjänstgöring å Burängsbergs gruvallmänning komma i åtnjutande av pension från statens do-

mäners fond till belopp av 660 kronor för år, att utgå från och med den 1 maj 1938, och därvid anført, bland annat, följande:

Janssons pension är reglerad för den tid, 1 december 1917—30 april 1938, under vilken han tjänstgjort såsom kronoskogvaktare å Grängesbergs gruvallmänning. Däremot har han ej erhållit någon pension för sitt arbete å Burängsbergs gruvallmänning, där han tjänstgjort under tiden 11 april 1896—31 december 1926 eller mer än 30 år. Någon pension torde ej heller vara att påräkna från nyttjanderättshavaren.

Enligt domänstyrelsens uppfattning bör Jansson tilldelas pension för sin långa och väl vitsordade tjänstgöring å Burängsbergs gruvallmänning, vilket även tillstyrkts av vederbörande jägmästare och överjägmästare. Med hänsyn till att statsverket alltsedan september månad 1907 tillgodonjutit gruvallmännings skogsavkastning, bör denna pension utgå av statsmedel.

Beträffande beräkningen av pensionsbeloppet saknas bestämmelser, som i detta fall kunna tillämpas. Styrelsen har emellertid — med utgångspunkt från den pension Jansson tilldelats av Grängesbergs gruvförvaltning, de arealer han haft att bevaka samt den tid tjänstgöringen på respektive skogar omfattat — beräknat pensionen till ett belopp av 660 kronor för år. Såsom tjänstetid vid Burängsbergs gruvallmänning har domänstyrelsen därvid tillgodoräknat Jansson allenast nyssnämnda tid, varunder gruvallmännings skogsavkastning tillgodoförts statsverket.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anført, att enär Jansson i egenskap av kronoskogvaktare å Burängsbergs gruvskog icke varit anställd i statens tjänst, ämbetsverket måste hysa vissa betänkligheter mot bifall till förevarande framställning om beredande av pension åt honom av statsmedel. I betraktande emellertid av att nettoavkastningen från nämnda gruvskog, enligt vad domänstyrelsen i ärendet uppgivit, tillgodoförts statsverket under icke mindre än 19 år av den tid, Jansson tjänstgjort som skogvaktare därstädes, och då någon pension från vederbörande nyttjanderättsinnehavare icke vore att förvänta, ville statskontoret icke motsätta sig, att hänvändelse gjordes till riksdagen om en årlig pension åt Jansson, att utgå av statens domäners fond.

Med utgångspunkt från Janssons tjänstetid å omförmälda gruvallmänning och de avlöningsförmåner, han för denna tjänstgöring åtnjutit, har statskontoret ansett, att pensionen borde beräknas till belopp ej överstigande 228 kronor för år.

Föredragande *departementschefen* har anført, att han för egen del funne sig böra tillstyrka, att någon pension av statsmedel utverkades åt Jansson på grund av dennes tjänstgöring vid Burängsbergs gruvallmänning. Beträffande pensionsbeloppets storlek ville departementschefen såsom i förevarande fall skäligen pension förorda 360 kronor för år, att utgå från och med den 1 maj 1938.

I motion II: 371 har herr *Karlsson* i Grängesberg hemställt, »att riksdagen måtte medgiva, att förre kronoskogvaktaren Daniel Jansson må, räknat från och med den 1 maj 1938, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 660 kronor att utgå av statens domäners fond».

Till stöd för yrkandet har i motionen bland annat framhållits, att med hänsyn till Janssons långa och väl vitsordade tjänstgöring och under beaktande av det utomordentliga intresse, varmed Jansson, trots en mycket låg betalning för sitt utförda arbete, under en lång följd av år fullgjort sin skogsvaktaregärning, kunde det av domänstyrelsen förslagna pensionsbeloppet, 660 kronor för år ingalunda anses vara för högt.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker, att pension beviljas Jansson. I fråga om pensionsbeloppets storlek finner utskottet det utav Kungl. Maj:t föreslagna beloppet väl avvägt. Utskottet avstyrker alltså bifall till det i motionen framställda yrkandet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å motionen II: 371, i vad den samma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att förre kronoskogvaktaren Daniel Jansson må, räknat från och med den 1 maj 1938, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 360 kronor, att utgå av statens domäners fond.

19:o.

Förre kronoarrendatorn C. A. Bjurling. I motion II: 43 hemställer herr *Sundström* i Vikmanshyttan, att riksdagen måtte bevilja förre kronoarrendatorn Carl August Bjurling en årlig pension, att utgå av statens domäners fond med belopp, som kan anses skäligt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bjurling är född den 21 juli 1857 och alltså 81 år gammal;

att han arrenderat lägenheten Sägstugan på Bjurfors kronopark från den 14 mars 1896 till den 14 mars 1917, varvid hans arbete omfattat maskinisttjänstgöring och sågning ävensom, i ganska stor utsträckning, byggnadsarbete;

att han arrenderat egendomen Bosjö å Garpenbergs kronopark från den 14 mars 1917 till den 31 augusti 1925, då arrendet överläts på en son till honom, hos vilken han nu bor;

att det numera icke är möjligt att säkert utreda, i huru stor utsträckning Bjurling arbetat åt reviren, men att hans arbetskraft under arrendetiden i Garpenbergs revir huvudsakligen tagits i anspråk för den arrenderade egendomens skötsel och endast i mindre omfattning disponerats för arbete åt revirförvaltningen;

att han sedan 1926 endast arbetat åt reviret ett fåtal dagar, nämligen omkring 30 dagar under 1928, 2 dagar under 1933, 7 dagar under 1935 och 3 dagar under 1938;

samt att han för närvarande icke åtnjuter annan pension än folkpension.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört domänstyrelsen.

Domänstyrelsen har, då ett bifall till motionen med största sannolikhet skulle medföra liknande framställningar från andra förutvarande arrendatorer, vilka med lika rätt syntes kunna göra anspråk på pension, och då några särskilda omständigheter, som motiverade beviljandet av understöd, icke framkommit, ansett sig böra avstyrka bifall till motionen.

Statskontoret har anslutit sig till vad domänstyrelsen i ärendet anfört samt följaktligen ansett, att motionen icke borde föranleda någon riksdagens åtgärd.

Enligt utskottets mening har i förevarande ärende icke förebragts utredning om att Bjurling förrättat arbete i statens tjänst i den omfattning, att detsamma bör föranleda beslut om pension. På grund härav avstyrker utskottet åtgärd i anledning av motionen och hemställer,

Utskottet.

att förevarande motion II: 43 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 april 1939.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Berling, Friggeråker, Sandén, Holmström, Nilsson i Mölndal, Bjurström och Swartling;

från andra kammaren: herrar Holmgren, Lovén, Paulsen, Andersson i Falkenberg, K. A. Westman, Gustavson i Västerås, Osberg och Svedman: dock att i behandlingen av punkt 19 i utlåtandet herr Sundström i Vikmanshyttan deltagit i stället för herr Gustavson i Västerås.
